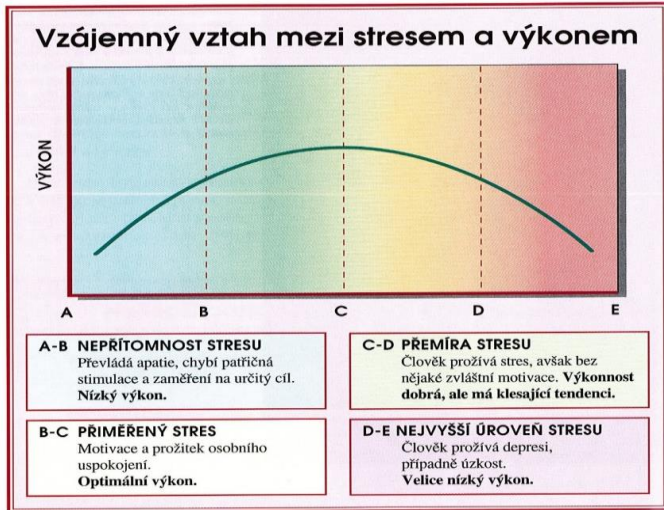

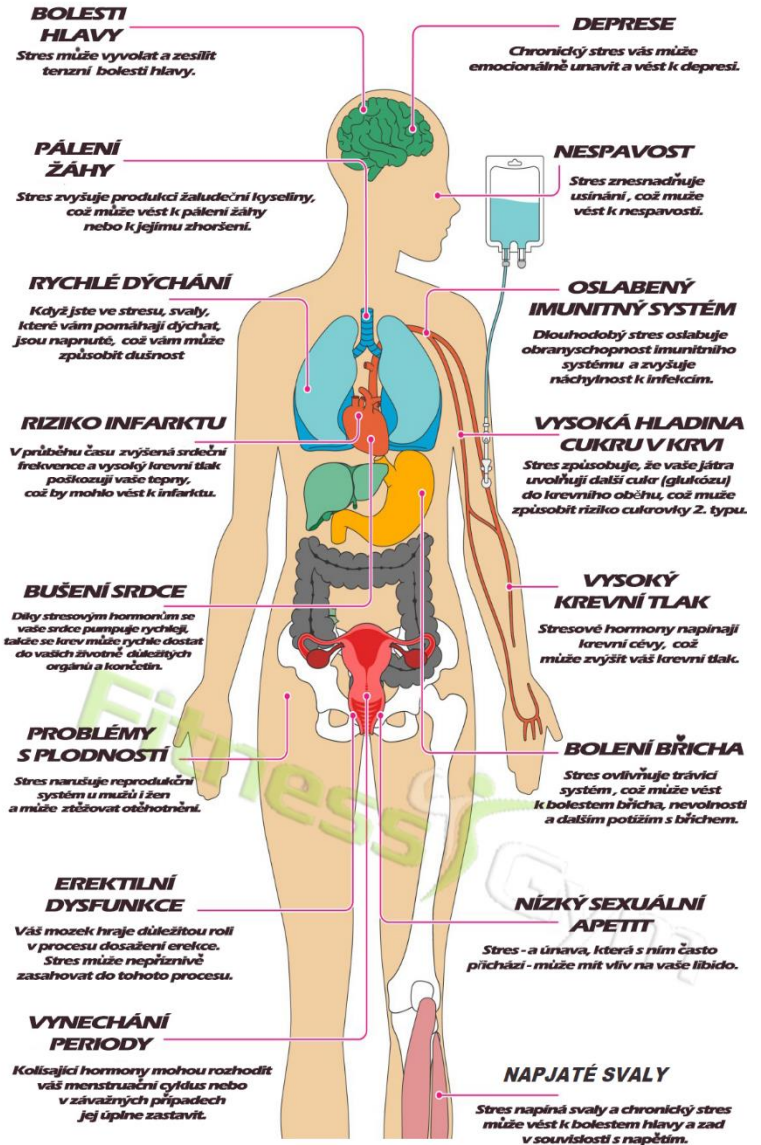
Zvládání stresu

Stres představuje nadměrnou psychickou či fyzickou zátěž. Určitá míra stresu k našemu životu patří a je dokonce potřebná. Krátkodobý a v menší míře působící stres nám pomáhá s překonáváním překážek, zvyšuje odolnost vůči závažnějšímu stresu, motivaci i výkon (eustres). Avšak častý a dlouhodobě působící stres našemu zdraví škodí a vyčerpává nás (distres). Akutní stres trvá minuty až dny, chronický stres týdny až roky. Vlivem dlouhodobého stresu se mohou rozvinout různé psychosomatické potíže. Každý z nás je jedinečný, míváme také rozdílné vnímání, prožívání a reakce na stres. Žijeme v době s neustálými změnami a rychlým technickým pokrokem. Ve větší či menší míře tak stres zůstává součástí našeho života a pro udržení duševní rovnováhy je důležité naučit se s ním pracovat.

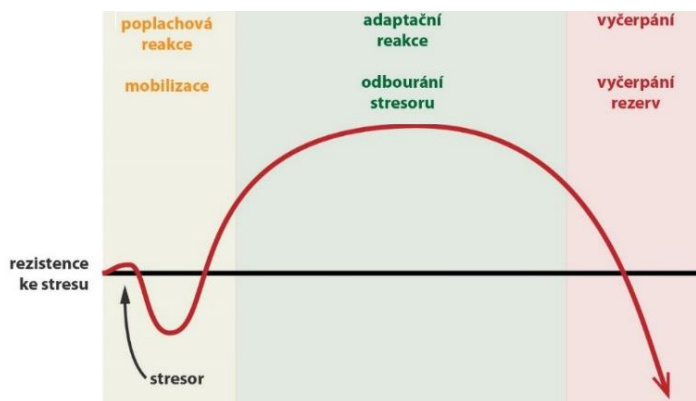

Obrázek zde: Melgosa, J.: Zvládní svůj stres. Advent-Orion, 1997.

Mezi příznaky stresu patří větší únava, náhlé změny nálad, podrážděnost a popudlivost. Objevují se potíže s pamětí, nesoustředěnost, nerozhodnost, zhoršená kvalita práce a vyhýbání se úkolům. Do popředí se dostávají automatické negativní myšlenky, katastrofické scénáře a nepřiměřené trápení se věcmi. Dochází ke stažení se, izolaci a omezení kontaktu s lidmi. Dlouhodobý stres také může vyvolat depresi, úzkosti a inklinaci k závislostem.

Obrázek zde: <https://www.fitnessgym.cz/magazin/stres-a-pribyvani-na-vaze-jaka-je-v-tom-souvislost/>

Stresová reakce má 3 fáze.

Během poplachové reakce dochází k produkci adrenalinu a noradrenalinu. Zvyšuje se tepová frekvence, svalové napětí a síla. Dech se zrychluje, rozšiřují se zornice a více se potíme. Zlepšují se rozumové a smyslové schopnosti. Vnímání bolesti a obranyschopnost se naopak snižuje. Naše tělo se připravuje na útok, útěk nebo ustrnutí.

Ve fázi vyčerpání, kdy je působení stresoru příliš silné, se naše tělo dále nedokáže bránit a dochází k jeho poškození.

Obrázek zde: <http://fbt.cz/skripta/xi-regulacni-mechanismy-1-endokrinni-regulace/9-stres/>

MŮJ OSOBNÍ KRIZOVÝ PLÁN

Cítím, že toho je na mě moc, když:

Dobrym rozptýlením pro mě může být třeba:

Blízcí lidé, na které se můžu obrátit:

1. _____

2. _____

3. _____

Věci, které mi pomáhají, když mi není dobře:

Místa, kde se cítím v bezpečí:

Další kontakty nebo zdroje, kde můžu vyhledat pomoc:

1. _____

2. _____

3. _____

Činnosti, při kterých se cítím v bezpečí:

Linka bezpečí - 116 111 (www.linkabezpeci.cz)
Linka první psychologické pomoci - 116 123 (www.linkapsychickepomoci.cz)

www.nevypustdusi.cz | @nevypustdusi

Obrázek zde: https://nevypustdusi.cz/infografika/?_gallery=gg-1-163

Průvodce mých potřeb

..... (doplň jméno)

KDY POTŘEBUJI TVOU POMOC	JAK MI MŮŽEŠ POMOCI	CO POTŘEBUJI SLYŠET
<p>Když si všimneš, že...</p> ☐ Potřebuji hodně spát. ☐ Moc dobře se nevyspím. ☐ Držím se stranou od ostatních. ☐ Často se mi mění nálada. ☐ Jsem hodně negativní. ☐ Lítám z jednoho ke druhému. ☐ Děláním chybná rozhodnutí. ☐ Nedokončuji věci. ☐ Nestarám se o sebe.	☐ Měj se mnou trpělivost. ☐ Když mě posloucháš, nepřerušuj mě. ☐ Čas od času se mě zeptej, jak se mám. ☐ Dej mi prostor jen pro mě, pokud o něj požádám. ☐ Nedělej rychlé soudy. ☐ Udělejme si čas jen jeden pro druhého. ☐ Věř mi, že dělám, co můžu. 	☐ "Není to tvá chyba." ☐ "Záleží mi na tobě." ☐ "Budeš v pořádku." ☐ "Vím, že toho je teď moc." ☐ "Zvládneme to." ☐ "Mám o tebe starost." ☐ "Co pro tebe mohu udělat?" ☐ "Jak ti mohu pomoci?" ☐ "Mám s tebou teď zůstat?"
CO MI NEPOMÁHÁ	JAK POŽÁDÁM O POMOC	JAK POZNÁŠ, ŽE MĚ POTŘEBY JSOU USPOKOJENY
☐ Nevyžádané rady. ☐ Porušování slibů. ☐ Nedůvěra vůči mně. ☐ Vyhýbání se mi. ☐ Kritika nebo obviňování. ☐ Zlehčování. ☐ Poučování. ☐ Nereagování na mé zprávy či zmeškané hovory. ☐ Vyhýbání se otázce, jak se mám. 	☐ Zavolám tě. ☐ Napišu ti. ☐ Navštívím tě. ☐ Požádám tě o setkání. ☐ Možná přestanu komunikovat. ☐ A možná to poznáš dříve na mém chování než na mých slovech. ☐ Promluví se svými kamarády. ☐ Zajdu k lékaři. ☐ Vytočím linku pomoci. 	☐ Budu více v kontaktu s ostatními. ☐ Začnu lépe spát. ☐ Budu vyrovnanější. ☐ Budu působit více optimisticky. ☐ Budu myslet flexibilněji. ☐ Budu dělat zdravá rozhodnutí. ☐ Budu dotahovat věci do konce. ☐ Budu se o sebe více starat. ☐ Budu chodit včas. ☐ Bude příjemnější být v mé společnosti.

Obrázek zde: <https://www.facebook.com/centrumlocika/photos/a.1455625597831499/3515719641822074>

Při akutním stresu

Ukotvení a uzemnění

Posadíme se, lehneme si nebo se opřeme. Pokusme se soustředit na vše, co máme pod kontrolou, k tomu, co děláme.

Dechové cvičení, relaxace, meditace, všímavost

Více o technikách v předchozím článku Dechová, relaxační a meditační cvičení.

Odpoutání pozornosti

Dělejme cokoli, co nás odvádí od stresujících myšlenek a zaměstná. Můžeme zkusit kreativní práci rukou, četbu, shlédnutí filmu či seriálu, úklid, poslech hudby, například relaxační a mnoho dalšího.

Pohyb a pobyt na slunci

Projdeme se ven na sluníčko, do přírody. Zacvičme si, zaskákejme a protáhneme napjaté části těla.

Afirmace

Afirmace jsou opakovaně vyslovované myšlenky, které podporují naši energii, motivaci a vyvolávají příjemné pocity. Nejvhodnější jsou vytvořené jako pozitivní, krátké, výstižné a pravdivé věty orientované na přítomnost. Například „Já to zvládnu“, „Jsem silný/á“.

Práce s negativními myšlenkami

Více o efektivní práci s negativními myšlenkami zde: <http://psychologove.army.cz/videogalerie>.

JAK SE UKOTVIT PŘI AKUTNÍM STRESU?

NEVYPUSŤ DUŠI V NOUZOVÉM STAVU

1. Zkoumejte své myšlenky a pocity - pozorujte je a pojmenujte.
2. Vrat'te se zpátky ke svému tělu - položte chodidla na zem, pomalu dýchejte.
3. Ponořte se plně do toho, co děláte - zapojte všechny smysly, pozorujte okolí.

KDY CVIČENÍ POUŽÍT?
Ve chvílích, kdy se cítíte být zahlceni svými emocemi, přetížení, ve stresu, když máte pocit, že ztrácíte půdu pod nohama.

NEVYPUSŤ DUŠI
www.nevypustdusi.cz | @nevypustdusi

Obrázek zde: <https://nevypustdusi.cz/2021/04/02/jak-se-ukotvit-pri-akutnim-stresu/>

Pozitivní myšlení

Více v předchozím článku Pozitivní myšlení.

Antistresové pomůcky

Pořít si můžeme různé druhy antistresových pomůcek jak pro děti, tak dospělé. Na výběr máme mačkáací míčky s bodlinkami či bez, kuličky, kroužky, válečky, masážní hmoty, podložky na nohy nebo například omalovánky.

Obrázek zde: <https://www.educaplay.cz/antistresove-micky-3-ks/>

Napít se a sníst malou svačinku

Ke svačince se lze inspirovat také potravinami, které pomáhají snižovat stres, například banány, čokoláda, pomeranče, avokádo, zelený čaj, losos, špenát, borůvky, ale také chřest, oříšky, semínka, luštěniny, ovesné vločky, česnek či mléko.

Obrázek zde: <https://i.pinimg.com/originals/dc/97/0c/dc970c6a250c8e7925ef3b206d2c29e9.jpg>

Kontakt s přáteli

Podporu nám mohou poskytnout naši nejbližší, přátelé a rodina. Zkusme si s nimi popovídat, přeci jen platí, že sdílená starost je poloviční starost.

Plánování, cíle a priority

Sepišme si plán úkolů, které nás čekají a stanovme si jejich časovou náročnost. Nastavme si cíle a priority, které jsou nutné a musí být hotové a odložme ty, které počkají. Nepřetěžujme se.

Uvolnění obličeje

Opláchněme obličej studenou vodou, udělejme si masáž obličeje.

Protistresové masáže

Namasírujme si napjaté části těla, zejména šiji, trapézy, dlaně a chodidla.

Vizualizace úspěchu

V případě, že nás stresuje očekávaná událost, můžeme si detailně představit její průběh včetně pozitivního výsledku. Představme si skvělý pocit, který nastane po jejím úspěšném zvládnutí.

Domácí trénink

Obáváme-li se zkoušky nebo veřejného vystoupení, zkusme jej předem doma nacvičit.

Kontakt se zvířaty

Využijme pozitivní působení zvířat.

Odstup, nadhled a přeladění

Vypněte mobil, počítače či tablet a běžme si na chvíli oddechnout. Hledejme jiný pohled na těžkosti.

Humor a smích

Humor a smích podporují uvolňování hormonů „štěstí“ (endorfiny) a zlepšují naši pohodu a dobrou náladu. Uměle navozený smích vyvolává podobné účinky jako smích přirozený.

Krátká modlitba

Odborná pomoc

Pokud cítíme, že je toho na nás příliš, využijme dostupnou pomoc. Kontakty na odbornou pomoc zde: <https://nevypustdusi.cz/kde-hledat-pomoc/> .

Zdroje a další tipy k tématu:

<https://nevypustdusi.cz/2021/02/28/osobni-krizovy-plan/>

<https://www.youtube.com/watch?v=QAWmUgfDucs>

<https://zapojmevsechny.cz/clanek/detail/stres-jak-se-ho-zbavit-a-nenicit-si-zdravi?activate=0&show=1>

<https://www.lekarna.cz/clanek/stres-10-tipu-jak-se-ho-zbavit/>

Křivohlavý, J.: *Jak zvládat stres*. Praha: Grada Avicium, 1994.

Křivohlavý, J.: *Psychologie zdraví*. Praha: Portál, 2001.

Práško, J.: *Jak se zbavit napětí, stresu a úzkosti*, Grada Publishing, a.s., 2003.

Grifeyová, H.: *Chci žít bez stresu: Jak vnést do svého života klid a necítit se přetížená*. Praha: Euromedia Group, a.s., 2017.

Urbanovská, E. *Škola, stres a adolescenti*. Olomouc: VUP, 2010.

Holmes TH, Rahe RH. *The Social Readjustment Rating Scale*. *J Psychosom Res*, 1967.

Kaufman, G., Raphael, L., Espeland, P. *Jak přežít, když si nevěřím: Pomocník k budování zdravého sebevědomí a vnitřní síly*. Praha: Portál, s.r.o., 2014.

Shumsky, R., Islascox, S. M., Bell, R. *Jak přežít, když si nevím rady se školou: Rádce pro děti, které nevědí, jak se učit*. Praha: Portál, 2015.

Novák, T.: *Jak bojovat se stresem*. 2004.

Melgosa, J.: *Zvládní svůj stres*. Advent-Orion, 1997.